

נגיף הקורונה - למה?
הרב מואיז נבון

~ הצורך לענות ~

רמב"ם הלכות תעניות פרק א הלכה א - ג

הלכה א - מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר +במדבר י' על הצר הצורך אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו.
הלכה ב - ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה וזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב +ירמיהו ה' + עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם.
הלכה ג - אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה, הרי זו דרך **אכזריות** וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב בתורה +ויקרא כ"ו+ והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי, כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי.

Camus, Albert (1913- 1960) – The Absurd

Absurdity is a feeling which arises from the confrontation of the world, which is irrational, with the hopeless but profound human desire to make sense of our condition. ...
אבסורד הוא תחושה הנובעת מעימות עם העולם, שאינו הגיוני, עם הרצון האנושי חסר התקווה אך העמוק ביותר להבין את מצבנו.

~ האפשרות לענות ~

R. Soloveitchik, Fate & Destiny, p.11

It is true you will never understand the secret of "why," you will never comprehend the cause or telos of suffering. But there is one thing you are obliged to know: the principle of mending one's afflictions.

נכון שלעולם לא תבין את הסוד של ה"למה", לעולם לא תבין את הסיבה או הטלוס של הסבל. אבל יש דבר אחד שאתה מחויב לדעת: העיקרון של לתקן את ייסוריך.

הרב יעקב אריאל, "עולם קטן"

ראשית, אין מקום לשאול מדוע הביא ה' עלינו את המגפה הזאת, איש אינו מסוגל לתת לכך תשובה מוסמכת, וודאי שאין לנו רשות להכות באגרופנו על חזהו של זולתנו. יפשפש כל אחד במעשיו. אך מצווים אנו לשאול, לשם מה באה עלינו הצרה הזאת, מהי מחויבותנו בשעה זו וכיצד נוכל לתקן את עצמנו כדי שנהיה ראויים להצלה וישועה.

~ התשובות ~

Nathan Lopes Cardozo, "Could coronavirus be a blessing?"

We tell ourselves that we're fine, that we have almost everything under control, and that we're close to becoming the masters of the universe. One more step, a bit more patience, and we'll be there: absolute certainty; absolute security; absolute health.

Now, to our utmost dread, we have fallen into the hands of one tiny virus that forces us to our knees, causing us not only to be aware that we've lost our certainty, but to realize that we never had it to begin with!

We suddenly become aware that life is a gift that is unearned and it may be a little dangerous to feel too much at home in this world. We are offered the chance to make a distinction between the vital and the futile; the trivial and the important; ...

- אין בידינו שליטה מוחלטת
- קיומנו זמני ולכן חייבים להדגיש את העיקר ולהזניח את הטפל

הרב אריה שטרן, רב הראשי של ירושלים

[נאמר בשמו של הרב: ללא ספק עם ישראל בפרט והאנושות בכלל הגיעו להישגים אדירים במדע, רפואה ועוד, ויכול להיות שהנגיף שקשה לשליטה בא להזכיר לנו את מידת הצניעות. הרי זה דומה למעמד האנושות בתקופת **מגדל בבל** כאשר אנשים ראו את עצמם כ"הכל יכול" והקב"ה הראה להם שאינם כאלה. לכן יש להכיר בבורא ולהתפלל לשלילת הגזירה – לא רק היהודים אלא כל העולם כולו צריך להתפלל.]

- צניעות והכרה בבורא (אמונה)

הרב מאיר מאזוז, "עולם קטן"

חשבתי על מה זה בא לעורר אותנו. ... בעולם התרבותה הכפירה, התרבותה החוצפה לומר שהעולם הזה בא במקרה ... פעם היה איזה ענן גדול או קרחון, הייתה רעידת אדמה, על הכול היו אומרים "מה נוכל לעשות? איתני הטבע", הכול טבע, טבע, טבע. עכשיו בא דבר שהוא פחות מהיתוש של טיטוס, וכל העולם כולו חרד ומפחד. התיקון לזה הוא חיזוק באמונה תמימה. "בְּכָל דְרָקִיד דְעָהוּ" (משלי ג, ו), ראשי תיבות בדד. אל תשכח את הקב"ה.

- אמונה

Rabbi Sacks on the Coronavirus Pandemic

We're all part of circles. There's a narrow circle of family, then community, then society, then nation, then the larger family of nations. There are ranges of circles but, right now, I don't know when we've been more embraced, every one of us in a vital and personal way with this huge circle of humanity. I don't know when all the countries of the world have simultaneously faced the same danger. Just three or four weeks ago we could say this is happening to someone else somewhere else, a half a world away. All of a sudden, it's now affecting every one of us. So, I think that that physical isolation is nonetheless going to go hand-in-hand with emotional and even moral sense of solidarity. ...

And we are going to come through this with young people, and every single individual who lives through it feeling a much stronger sense of identification with others, a much stronger commitment to helping others who need help. This, in a tragic way, is probably the lesson we needed as a nation, and as a world. ...

[Our present situation leads us to] a revelation of the inescapably interlinked nature of our humanity, the covenant of human solidarity, the thing that makes each of us not only an I, but part of the greater human we.

[מצבינו מוביל] להתגלות שכל האנושות מקושרת באופן בלתי-נפרד, להתגלות של ברית הסולידריות האנושית, להתגלות שהופכת כל אחד מאיתנו מרק "אני לחלק מה"אנחנו" של כל האנושות.

- כולנו מחוברים / עלינו להפגין סולידריות

Larry Brilliant, WIRED, Mar. 19, 2020

Is there in any way a brighter side to this?

Well, I'm a scientist, but I'm also a person of faith. And I can't ever look at something without asking the question of isn't there a higher power that in some way will help us to be the best version of ourselves that we could be? I thought we would see the equivalent of empty streets in the civic arena, but the amount of civic engagement is greater than I've ever seen. But I'm seeing young kids, millennials, who are volunteering to go take groceries to people who are homebound, elderly. I'm seeing an incredible influx of nurses, heroic nurses, who are coming and working many more hours than they worked before, doctors who fearlessly go into the hospital to work. I've never seen the kind of volunteerism I'm seeing.

I don't want to pretend that this is an exercise worth going through in order to get to that state. This is a really unprecedented and difficult time that will test us. When we do get through it, maybe like the Second World War, it will cause us to reexamine what has caused the fractional division we have in this country. The virus is an equal opportunity infector. And it's probably the way we would be better if we saw ourselves that way, which is much more alike than different.

הנגיף הוא מְדַבֵּק באופן שווה. וכנראה שכך היינו טובים יותר אם היינו רואים את עצמנו ככה, וזה הרבה יותר דומה משונה.

- להדגיש מידת התנדבות
- לראות הצד השווה שבינינו

“Levinas’s Path to the Ethical Relation,” Mois Navon

The path to the ethical relation is one that begins with the realization that I am not alone, that there is an “other.” This realization brings me, naturally, to try to understand the other; and in so doing, I am able to empathize with him. This approach, however, is not only limited in value, but leads to a slippery slope wherein I start by making “other” in to “same” – i.e., he is the same as me – and I end by considering him an object in my world, my totality. This approach then leads to precisely the opposite of the ethical relation, for there is a fine line between totality and totalitarian. That is, once I have understood the other according to my conceptualizations, I have “grasped him,” I have turned him into an object and, as a result, there is little stopping me from moving to control him as my possession.

Having reached the limits of the empathy approach, I am now in a position to appreciate Levinas’s path to the ethical relation – a path that has at its foundations the realization that not only am I not alone, but my very existence has meaning only because there exists an “other.” The Levinas approach, in contradistinction to the empathy approach, demands that I cease trying to understand the other as a being the “same” as me, and rather strive to understand the other as a being infinitely “other” than me.

... I strive not to understand him as part of my totality but rather, just the opposite, I strive to transcend myself and relate to him in his infinite alterity.

“To recognize the Other is to recognize a hunger. To recognize the Other is to give.” This “recognition” does not simply consist of my noticing the Other’s hunger, but of “recognizing” – in the imperative sense – that I must feed him. For Levinas, I must transcend myself – my own egocentric needs and desires – and fulfill those of the Other.

It is only thus, in this transcendent relation, that I will have achieved the ethical relation with the other. Appropriately, Levinas calls this relationship: “religious.”

~ סיכום ~

הרב יעקב אריאל, “עולם קטן”

- (1) האדם נוטה להעריך את הישגיו האישיים, המדעיים והטכנולוגיים. ואכן, האנושות צעדה צעדים גדולים בתחומים רבים, ... והנה מופיע נגיף חדש, לא ידוע. אין כרגע שום ידע כיצד להתגבר עליו ואיך לחסן מפניו. ... עלינו להנמיך את גאוותנו המופרזת ואת האגו המנופח שלנו. עלינו להתפלל לחונן לאדם דעת ולרופא כל בשר, אשר בידו נפש כל חי, שישלח דברו וירפאנו.
- (2) המגפה היא אוניברסלית, חוצה ימים ועמים. על המין האנושי כולו להתאחד ולהתלכד ולשתף פעולה, הן בעזרה הדדית ממדינה למדינה והן במניעת תפוצתה של המגפה, בהתכנסות בבתינו ובמדינותינו. שני מהלכים אלה, פתיחות לזולת מכאן והסתגרות מכאן אינם סותרים זה את זה. אחדות אינה אחידות. כולנו בני אדם ועם זאת “מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו” ...
- (3) ההשלכות הכלכליות של המגפה עלולות להיות קשות, על כולנו להדק את החגורות, כל ציבור וכל יחיד. אל ידאג כל מגזר לעצמו בלבד, עלינו להתעלות מעל האגו האינטרסנטי ולהתחשב זה בזה. כולנו באותה צרה, וניחלץ ממנה רק אם איש את רעהו יעזור.
- (4) ימים קשים אלה הם ימי מבחן לכל אחד מאיתנו. כל אחד נאלץ לבחור בין הדברים החשובים באמת לבין דברים חשובים פחות. סולם הערכים מחייב העדפה של ערכים על צרכים.

Viktor Frankl, Man’s Search for Meaning, “Logotherapy in a Nutshell,” p. 135

We must never forget that we may also find meaning in life even when faced with a hopeless situation ... When we are no longer able to change a situation ... we are challenged to change ourselves.

כאשר איננו מסוגלים עוד לשנות את המצב ... אנו מאותגרים לשנות את עצמנו.